

NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA
EUROSYSTEM

Stretnutie vedenia NBS s predstaviteľmi bánk v Slovenskej republike

Bratislava 13. novembra 2018

Obsah

- 1. Trendy a riziká v slovenskom finančnom sektore**
- 2. Aktuálne zmeny v oblasti regulácie bánk**

1.

TRENDY A RIZIKÁ V SLOVENSKOM FINANČNOM SEKTORE

1. Hlavné riziká

- Rýchly rast zadlženosti domácností
- Úverovanie podnikového sektora, vrátane komerčných nehnuteľností
- Riziká z externého prostredia a reálnej ekonomiky
- Udržateľnosť obchodných modelov bánk
- Prehľbujúci sa nesúlad splatností aktív a pasív

2. Finančná pozícia a kapitálová primeranosť

3. Proticyklický kapitálový vankúš

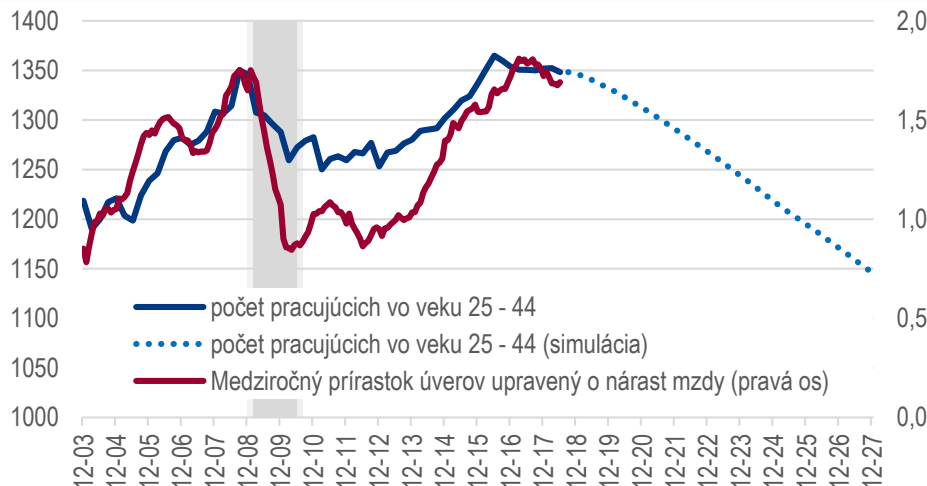
Rýchly rast zadlženosti domácností:

Trendy na trhu úverov

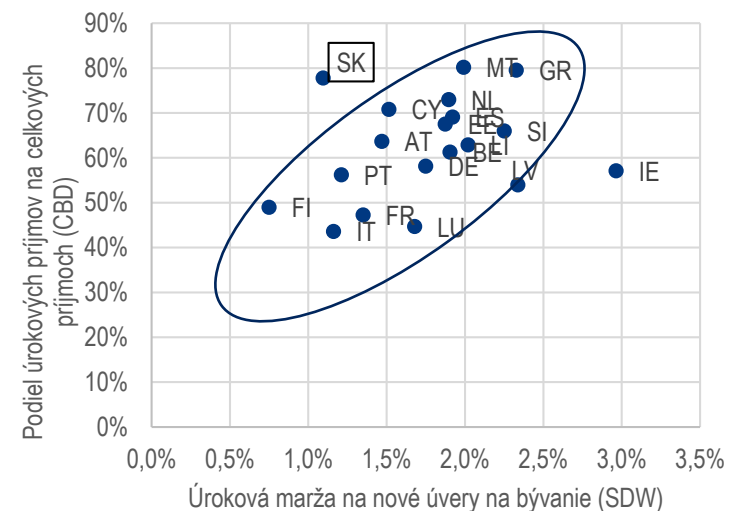

- Rast úverov na bývanie aj naďalej na čele EÚ, úroveň zadlženosti na zvýšenej úrovni
 - Napriek spomaleniu medziročného rastu o 1,5 p. b., stále najrýchlejší rast v porovnaní s krajinami strednej a východnej Európy aj so zvyškom Európskej únie
 - Vďaka poklesu úrokových sadzieb rástla priemerná výška čerpaného úveru
 - Tempo zadlžovania domácností predbieha fundamenty
- NBS na zmiernenie nerovnováh viackrát upravovala podmienky poskytovania úverov, v dlhodobom horizonte pôsobia aj niektoré ďalšie faktory (demografický vývoj, postupná saturácia trhu)
 - Novely opatrení NBS boli spojené s javom tzv. predzásobenia úvermi pred účinnosťou nových pravidiel
 - Aj pri predpoklade zachovania aktuálne mimoriadne dobrej zamestnanosti bude počet pracujúcich v rozhodujúcej vekovej skupine postupne klesať, čo bude znižovať dopyt po úveroch

Slabnúca demografia bude v dlhodobom horizonte prispievať k spomaleniu rastu úverov

Vysoké úrokové príjmy aj napriek nízkym úrokovým maržiam

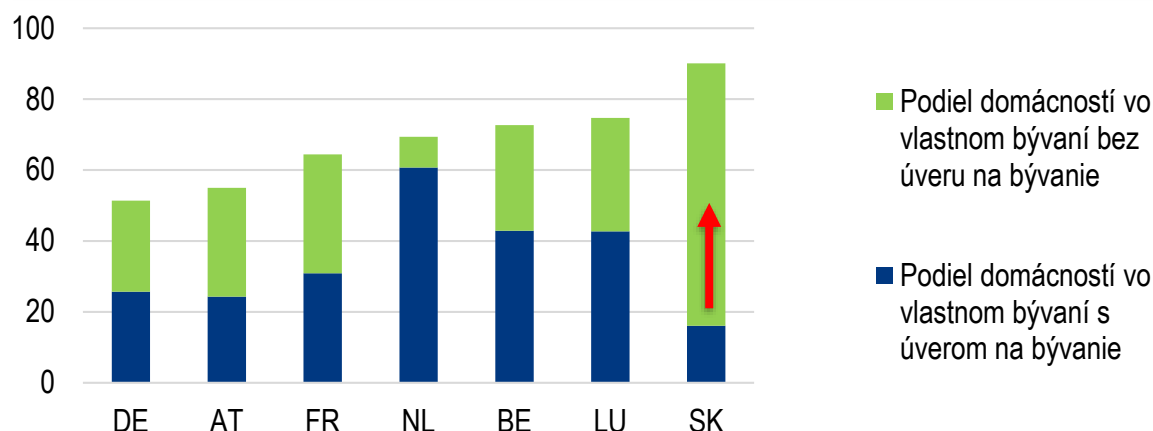

Rýchly rast zadlženosti domácností: Riziká

- Rast zadlženosti domácností bol v prípade Slovenska **najvyšší v rámci EÚ**
- **Riziká:**
 - Citlivosť sektora domácností zvyšuje skutočnosť, že slovenské domácnosti majú najmenej čistých finančných aktív
 - Úvery na bývanie boli v porovnaní s EÚ viac koncentrované v domácnostiach s relatívne nižším príjmom
- **Neudržateľnosť vysokej miery vlastníctva nehnuteľností:**
 - Vysoká miera vlastníctva nehnuteľností by v budúcnosti mohla viesť k extrémnej zadlženosti slovenských domácností
 - V súčasnosti malá časť domácností bývajúcich vo vlastnej nehnuteľnosti má úver na bývanie
 - V budúcnosti tento podiel pravdepodobne porastie, v západných krajín je to až 58 %
 - To by znamenalo, že až polovica domácností bude mať úver na bývanie a zadlženosť sa strojnásobí

Podiel slovenských domácností s úverom na bývanie by v dlhodobom horizonte mohol stúpnuť až na 52 %

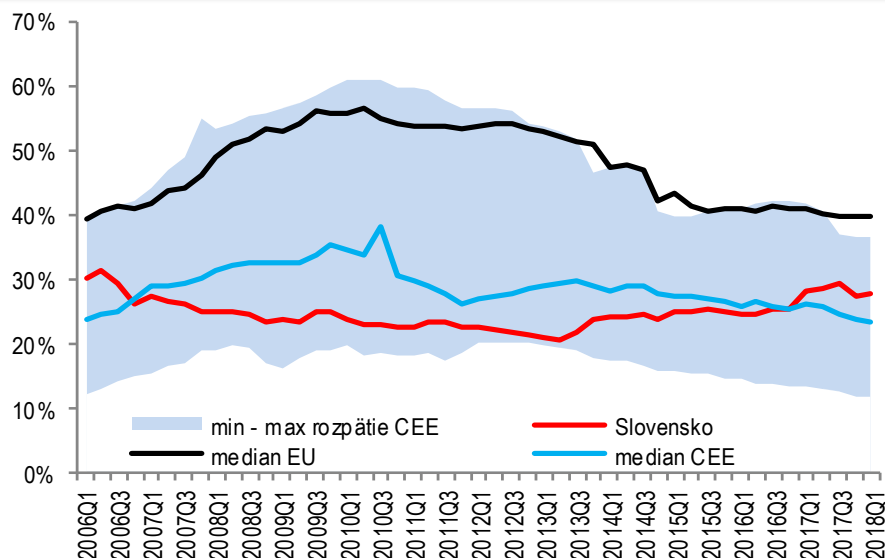
Úverovanie podnikov:

Hodnotenie rizík a aktuálne trendy

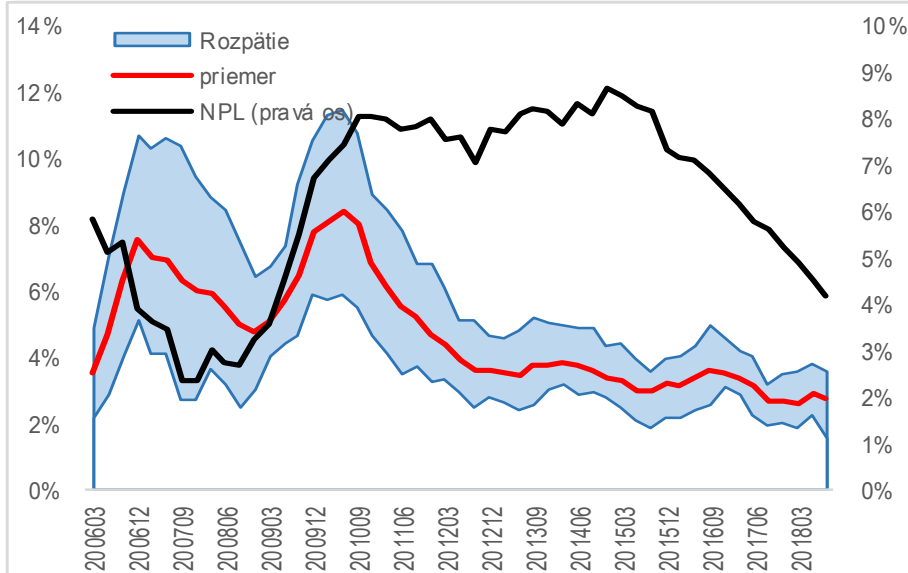

- **Úvery podnikom** stabilne rástli v treťom štvrtroku 2018 (september 2018: 4,7 %)
 - Dynamika úverov sektoru malých a stredných podnikov zaznamenala otočenie spomaľujúceho trendu
 - Nárast koncentrácie: na raste úverov sa vo zvýšenej miere podieľala skupina najväčších bánk
 - Úrokové marže pri veľkých úveroch sa stabilizovali, pri menších naopak pokračujú v poklese
- **Dlh podnikov v pomere k HDP** v roku 2018 nerástol, zastavil sa aj rast objemu emisií podnikových dlhopisov
 - Slovenské podniky však patria k vyššie zadlženým pri porovnaní s krajinami regiónu strednej a východnej Európy
- **Podiel zlyhaných úverov** dosiahol nové pokrízové minimum na pozadí expanzívnej fázy ekonomického cyklu

Medzinárodné porovnanie zadlženosti podnikov

Podiel zlyhaných úverov a miery zlyhania

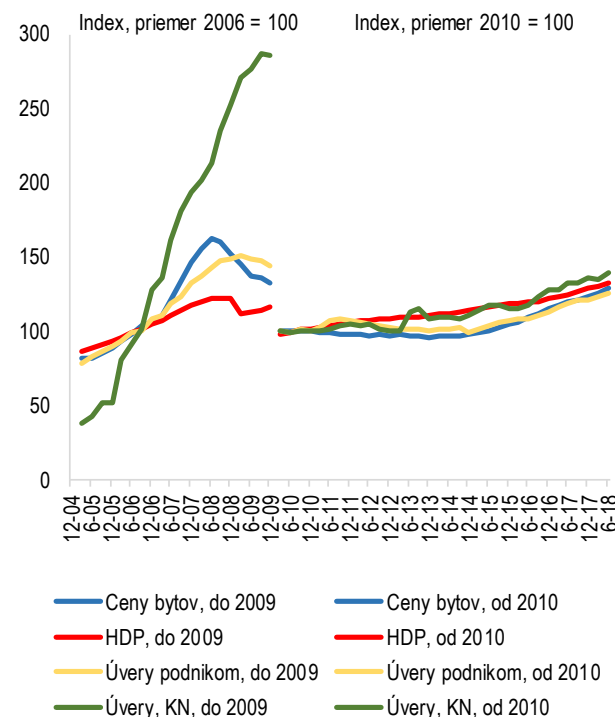
Zdroj: ECB SDW, EUROSTAT. Do výpočtu zadlženosti vstupujú úvery od domácich bánk a celkové emitované cenné papiere v pomere k HDP.

Zdroj: NBS. Na pravej osi je 3-mesačný kľzavý priemer miery zlyhania. Na ľavej osi je priemer a medzikvartilové rozpätie za ekonomické odvetvia.

Úverovanie podnikov: Komerčné nehnuteľnosti

Porovnanie vývoja úverov v sektore komerč. nehnuteľností (KN) a vybraných makroekonomických faktorov

- Pokračujúca expanzívna fáza aj na trhu **komerčných nehnuteľností**
 - Silná investičná aktivita: Objem investícií k júnu 2018 medziročne vzrástol, objem investícií za celý rok by sa mohol priblížiť rekordnému roku 2016
 - Silný dopyt koncových užívateľov: Historicky najvyššia obsadenosť kancelárskych priestorov
 - Ceny voľných novostavieb naďalej rástli a postupne sa dostávajú na úroveň predkrízových cien, ponuka postupne klesá
 - Medziročný rast úverov zrýchlil na 6,5 %
- Pri financovaní sa však prejavuje **vyššia opatrnosť bánk**
 - pokrízový vývoj je viac v súlade s fundamentami (HDP, ceny nehnuteľností) ako pred krízou
 - Po kríze poklesol aj priemerný objem poskytovaných úverov – v kríze zlyhávali aj veľké úvery
 - Sektor komerčných nehnuteľností možno označiť za výrazne citlivý na ekonomický vývoj na základe historickej skúsenosti
 - Podiel úverov voči komerčným nehnuteľnostiam na úveroch podnikom je cca 25 %, čo zodpovedá priemeru EÚ
- Úvery na komerčné nehnuteľnosti majú veľký význam pre stabilitu bankového sektora
 - Ak by sa zopakovali straty v rovnakej miere ako v rokoch 2009-2011, zlyhané úvery by vzrástli o cca 400 mil. EUR
- Domácnosti majú priame vystavenie voči komerčným nehnuteľnostiam vo forme investícií do dlhopisov v objeme takmer 450 mil. EUR

Riziká z externého prostredia a reálnej ekonomiky:

Vývoj v globálnej ekonomike a na finančných trhoch

Uplynulé obdobie prinieslo mierne zhoršenie makroekonomického výhľadu a zároveň nárast rizík pre finančnú stabilitu

- **Globálne hospodárstvo v r. 2018 mierne spomalilo**, znížil sa rast priemyselnej produkcie a zahraničného obchodu
- Najvýznamnejšie hrozby pre globálnu ekonomiku: aktuálne zavádzanie **protektionistických opatrení** a riziko prepuknutia otvorenej obchodnej vojny (najmä v kombinácii s poklesom dôvery a rastom nervozity na fin. trhoch)
- Mierne **sprísňovanie globálnych finančných podmienok** sa prejavilo aj formou volatilnejšieho a menej optimistického vývoja na finančných trhoch
 - Postupné ukončovanie kvantitatívneho uvoľňovania a zvyšovanie sadzieb viacerými centrálnymi bankami
 - Korekcie sa týkali najmä ceny dlhopisov rozvíjajúcich sa krajín, neskôr aj akciových trhov
- **Zvýšený tlak zo strany finančných trhov týkajúci sa konkrétnych krajín**, zatiaľ bez masívnejšieho rozšírenia na ostatné krajiny
 - Rozvíjajúce sa krajiny: Argentína a Turecko – masívny prepád domácich mien
 - Výrazný nárast zadlženosti v mnohých rozvíjajúcich sa krajinách, osobitne v Číne; riziká z dolárového financovania
 - Taliansko: odklon od pôvodného záväzku ku konsolidácii verejných financií - nárast spreadov štátnych dlhopisov na päťročné maximum voči Nemecku
- Narastajúca neistota a nervozita vo vzťahu k **Brexitu**

Riziká z externého prostredia a reálnej ekonomiky:

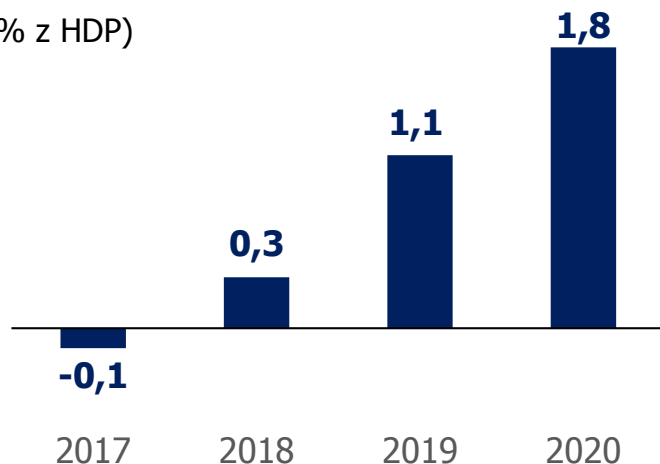
Domáce prostredie

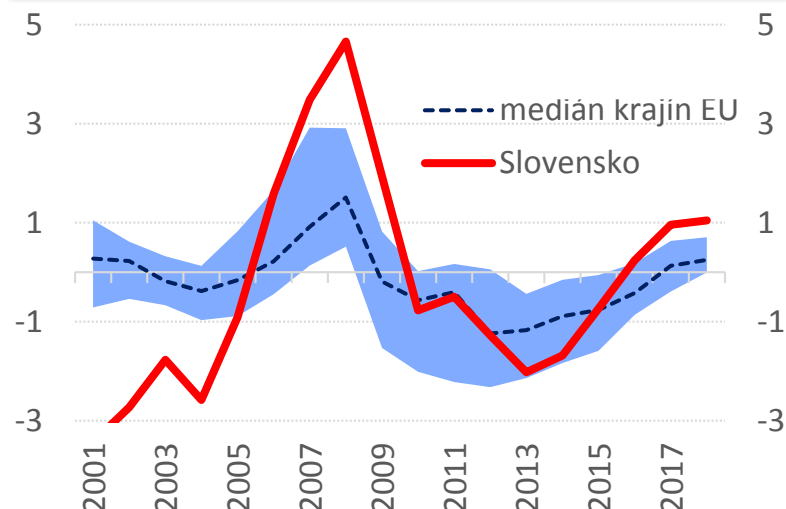
- Ďalšie zrýchlenie ekonomiky, pokles nezamestnanosti, rast tržieb aj ziskov podnikov
- Slovenská ekonomika produkuje **nad úroveň svojho potenciálu**, v budúcnosti by sa mala ešte viac prehrievať
 - Ide o trend takmer v celej EÚ, Slovensko je približne v priemere
- Tlaky sú osobitne prítomné **na pracovnom trhu**, kde miera nezamestnanosti dosahuje historické minimá
 - Úroveň prehrievania pracovného trhu na Slovensku má dlhodobu tendenciu byť vyššia ako v EÚ
 - V súčasnosti je miera prehrievania pracovného trhu tretia najvyššia v EÚ, pred SR je len Chorvátsko a Poľsko
 - Hlavným rizikom pre finančnú stabilitu je zánik časti pracovných miest, ktoré nie sú dlhodobo udržateľné
 - Popri cyklických trendoch prechádza trh práce aj štrukturálnymi zmenami: pokles záujmu o prácu v zahraničí, nárast podielu pracovníkov zo zahraničia, zintenzívnenie demografických zmien
- Zvyšujúca sa potreba zohľadňovať toto riziko (popri raste zadlženosti) pri hodnotení finančnej stability a pri rozhodnutiach o implementácii makroprudenciálnych opatrení

NBS očakáva výrazný rast produkčnej medzery

(% z HDP)

Úroveň prehrievania pracovného trhu na Slovensku má tendenciu byť vyššia ako v EÚ

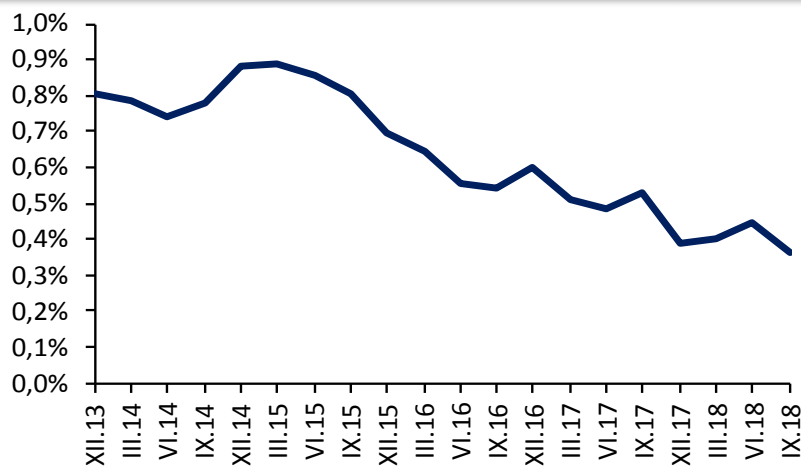
Udržateľnosť obchodných modelov bánk

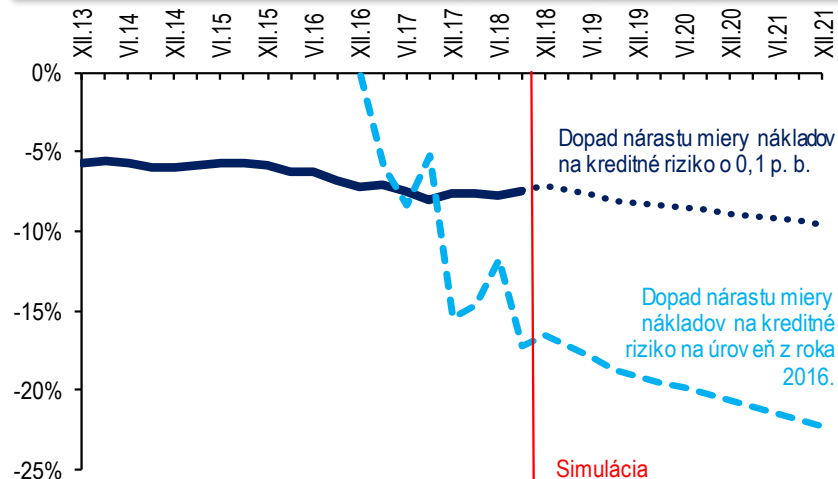
Banky dokázali v uplynulých rokoch udržať ziskovosť len za cenu rýchleho rastu úverov v kombinácii s poklesom nákladov na kreditné riziko

- Aktuálne nízke úrovne strát z nesplácaných úverov nemusia byť v dlhodobom horizonte udržateľné,** pričom negatívny dopad ich nárastu sa vzhľadom na rýchlo rastúce úverové portfólio stále zvyšuje
 - Ak by sa miera nákladov na kreditné riziko zvýšila na úroveň z roku 2016 (0,6 % úverov), zisk by klesol o 17 %
 - Pri zachovaní súčasných trendov sa tento efekt do roku 2021 môže prehĺbiť až na takmer štvrtinu zisku
- Banky a ďalšie finančné inštitúcie v uplynulých rokoch **reagovali na klesajúce marže viacerými spôsobmi:**
 - zvyšovanie prevádzkovej efektivity (zníženie počtu pobočiek aj zamestnancov vo väčšine bánk),
 - rastúca miera digitalizácie a automatizácie procesov (rastie však riziko konkurencie zo strany FinTechu)
 - zlepšovanie schopnosti generovania poplatkov (kombinované produkty, bankopoistenie, správa aktív)
 - rozširovanie produktového portfólia a prístupu k novým klientom (akvizície, vytvorenie novej značky)

Miera nákladov na kreditné riziko na historickom minime

Citlivosť na zhoršenie kreditného rizika sa zvyšuje

Ziskovosť bánk k septembru 2018 medziročne mierne vzrástla (o 7,6 %)

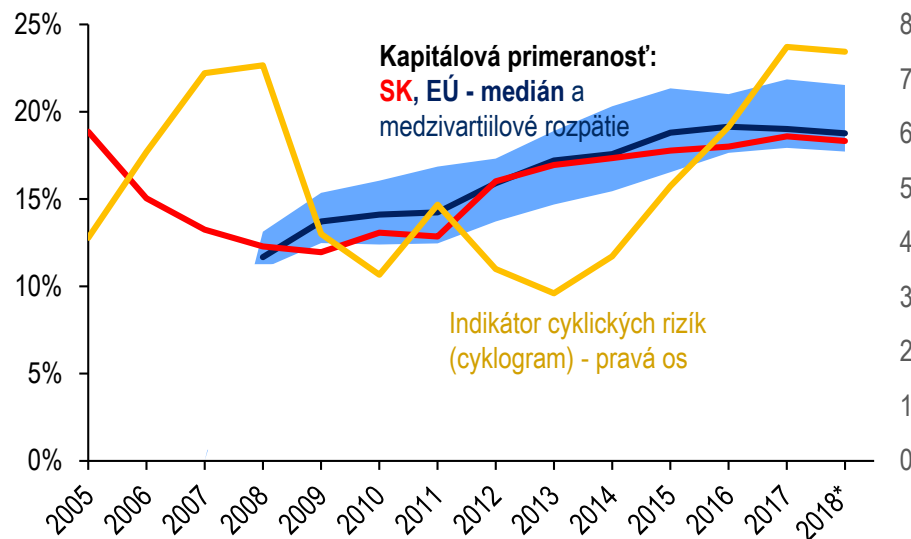
- Na náraste ziskovosti sa čiastočne podieľalo aj prevzatie časti portfólia CFH (splátkové úvery) bankou VÚB
- **Medzinárodné porovnanie:**
 - Slovenský bankový sektor patrí naďalej k najziskovejším v bankovej únii, trend vývoja je však mierne horší
 - Q1 2018: najvyššia hodnota ROE – dvakrát vyššia v porovnaní s priemerom BÚ, približne rovnaká ako priemer za významné banky s podobným obchodným modelom
 - Najvyššie pokrytie zlyhaných úverov opravnými položkami, a to aj po implementácii IFRS 9
- **Hlavné faktory:**
 - Nárast ziskovosti podporila stabilizácia úrokovej marže v portfóliu podnikových úverov
 - V sektore retailu klesajú úrokové marže naďalej
 - Kompenzácia klesajúcich úrokových sadzieb na úvery na bývanie čoraz náročnejšia: ak by sadzba klesala terajším tempom aj naďalej, na udržanie príjmov z portfólia úverov na bývanie bude potrebný rast 18 %

Solventnosť bankového sektora

- Solventnosť bánk v prvom polroku 2018 mierne klesla z 18,6 % na 18,2 %, hoci banky udržali vyššiu mieru ponechaného zisku, podobne ako v r. 2017
- Dopad IFRS 9 na kapitálovú primeranosť: jednorazovo -0,2 p. b., v nasledujúcich rokoch -0,3 p. b.
- Ukazovatele kapitálovej primeranosti sa dostali na úroveň dolného kvartilu EÚ
- Významné banky v rámci regulačných možností viac využívajú na plnenie limitov menej kvalitný typ kapitálu.
 - Snaha bánk o optimalizáciu úrovne a štruktúry kapitálu potvrdzuje rastúci význam kapitálových vankúšov
- Postupné priblíženie sa k regulačnej hranici v prostredí pokračujúcej silnej úverovej aktivity bude znamenať, že viaceré banky budú musieť udržiavať konzervatívnejšiu dividendovú politiku

Kapitálová primeranosť sa od krízy zvýšila, zostáva však pod mediánom krajín EÚ

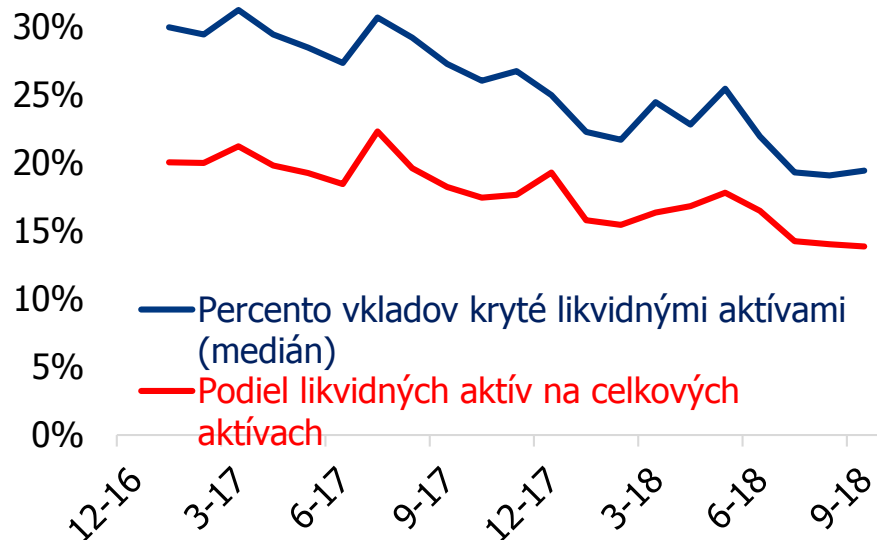
Rastúci nesúlad splatností aktív a pasív

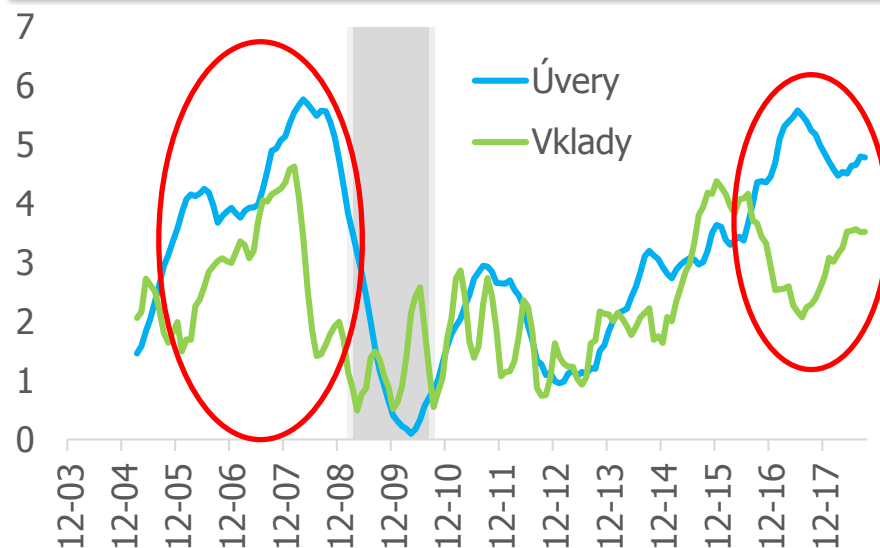
Riziko likvidity v bankovom sektore rástlo najmä v súvislosti s trendom rýchleho rastu dlhodobých úverov a s prostredím nízkych úrokových sadzieb

- Kombinácia rastúcej likvidnej medzery a poklesu likvidných aktív zvyšuje citlivosť bánk na systémové riziko likvidity
- Časový nesúlad aktív a pasív dosiahol nové historické maximum
- Podiel vkladov, ktoré sú v plnej miere kryté likvidnými aktívami, pokračoval v poklese
 - Vzhľadom na klesajúci likvidný vankúš sa banky museli viac spoliehať na stabilitu zdrojov
- Miera financovania úverov prostredníctvom vkladov sa však tiež znížila
 - Podiel úverov na vkladoch (bez vydaných krytých dlhopisov) po prvýkrát prekročil hranicu 100 %
- Zraniteľnosť slovenského bankového sektora v oblasti likvidity sa zvýšila aj v porovnaní s EÚ

Podiel vkladov krytých likvidnými aktívami ďalej klesal

Rozdiel v tempe rastu úverov a vkladov sa v posledných dvoch rokoch zvýšil

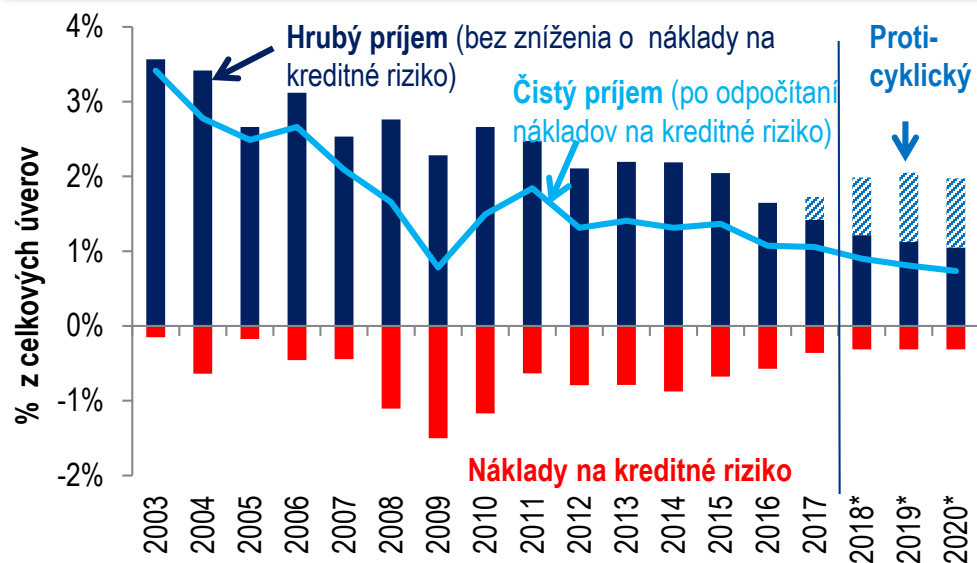

Proticyklický kapitálový vankúš

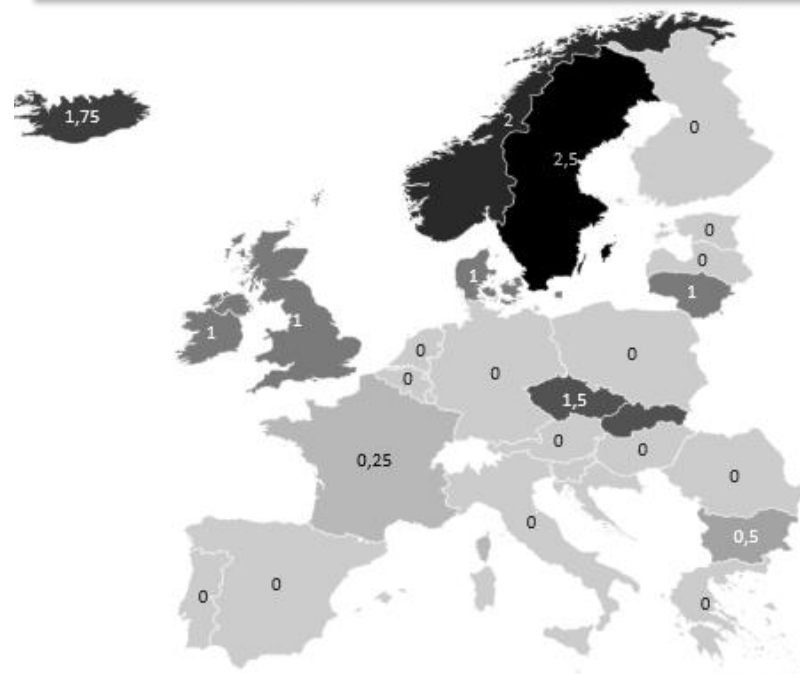

- V júli 2018 zvýšila NBS mieru proticyklického kapitálového vankúša z 1,25 % na 1,5 % s účinnosťou od 1.8.2019
- Referenčné hodnoty pre proticyklický kapitálový vankúš ostali na zvýšenej úrovni:
 - Domestic credit-to-GDP_{trend} gap indikoval 1,75 %, proticyklický smerovník 2,5 %
- Zvýšenie miery proticyklického kapitálového vankúša nezohľadňovalo iba veľkosť a trvanie nadmerného rastu úverov, ale aj celkovú schopnosť bánk čeliť stratám
- Zvyšovanie vankúša v budúcom roku nie je vylúčené, najmä ak pretrvá rast úverov a prehrievanie ekonomiky
- Medzinárodné porovnanie rozhodnutí o výške vankúša ukazuje, že jeho kalibrácia pre slovenské expozície je relatívne mierna

Schopnosť pokrytia prípadného nárastu nákladov na kreditné riziko z hrubých príjmov z bankovej činnosti sa postupne znižuje

Iné krajiny EÚ (plánované zvýšenie)

2.

AKTUÁLNE ZMENY V OBLASTI REGULÁCIE BÁNK

2. Aktuálne zmeny v oblasti regulácie bánk

- 1. Zmeny v oblasti krytých dlhopisov**
- 2. Spotrebiteľské úvery a úvery na bývanie**
- 3. Platobné služby (PSD 2)**
- 4. RBUZ a Projekt AnaCredit**
- 5. AML/TF – aktuálne témy**
- 6. Oblasť národných volieb a oprávnení**
- 7. Aktuálne legislatívne iniciatívy na úrovni EÚ**
- 8. MREL – aktuálny a očakávaný vývoj**
- 9. Sekuritizácia**
- 10. LEI**
- 11. MiFID II/MiFIR**
- 12. Nové výkazníctvo – Internalizátori vyrovnania**
- 13. Emitenti – ESEF (European Single Electronic Format)**

- **Spresnenia v zákone o bankách (novela zákona o riešení krízových situácií „BRRD“)**
- ✓ § 70 ods. 3: Základné aktíva podľa odseku 1 musia tvoriť najmenej 90% celkovej hodnoty krycieho súboru **bez hodnoty likvidných aktív podľa § 68 ods. 1 písm. d).**
- ✓ § 72 ods. 2: Doplnujúce aktíva podľa odseku 1 môžu tvoriť najviac 10 % celkovej hodnoty krycieho súboru **bez hodnoty likvidných aktív podľa § 68 ods. 1 písm. d).**
- ✓ § 70 ods. 5: Spresnenie výmazu základného aktíva z registra krytých dlhopisov.
- ✓ Návrh zákona je v štádiu pred prerokovaním vo výboroch NR SR.

➤ **Vykonávacie predpisy pre oblasť krytých dlhopisov**

- ✓ **Tri návrhy opatrení** s navrhovanou účinnosťou od 31.12.2018, a to
 - a) OP NBS o registri krytých dlhopisov,
 - b) OP NBS o predkladaní hlásenia z registra krytých dlhopisov a z registra hypoték na účely dohľadu,
 - c) OP (novela) o uverejňovaní informácií bankami a pobočkami zahraničných bánk.

Návrhy týchto troch opatrení boli prerokované a schválené v BR NBS dňa 6.11.2018. Materiály boli postúpené na publikáciu.

2. Spotrebiteľské úvery a úvery na bývanie

- **Spotrebiteľské úvery a iné úvery a pôžičky pre spotrebiteľov (novela zákona o riešení krízových situácií „BRRD“)**
- ✓ **Predschránené úvery** (§ 7 ods. 43 zákona): Pri spotrebiteľskom úvere, ktorého výška je určená vopred bez aktívnej účasti spotrebiteľa, banka, zahraničná banka a pobočka zahraničnej banky **nemajú povinnosť overovať informácie súvisiace s príjmom spotrebiteľa v Sociálnej poisťovni**,
 - a) ak spotrebiteľ je ich klientom viac ako šesť mesiacov,
 - b) banka, zahraničná banka a pobočka zahraničnej banky vedia preukázateľne zistiť informácie o platobných operáciách (príjem).
- ✓ **Opatrenie o RPMN** (§ 19 ods. 6 zákona): Národná banka Slovenska opatrením môže ustanoviť podrobnosti o výpočte ročnej percentuálnej miery nákladov.

➤ **Úvery na bývanie** (novela zákona o riešení krízových situácií „BRRD“)

- ✓ **Opatrenie o RPMN** (§ 7 ods. 9 zákona): Národná banka Slovenska opatrením môže ustanoviť podrobnosti o výpočte ročnej percentuálnej miery nákladov.
- ✓ **Opatrenie o úveroch na bývanie / k spotrebiteľským úverom**: NBS aktuálne neuvažuje o zmene limitov (limit na posúdenie schopnosti spotrebiteľa splácať úvery na bývanie, LTV, DTI a pod.).
- ✓ **Diskusia NBS o príprave usmernenia k oceňovaniu nehnuteľností určených na bývanie** podľa opatrenia o úveroch na bývanie.
- **Dôvody prípravy usmernenia k oceňovaniu nehnuteľností:**
 - a) jednotlivé opatrenia, ktoré vychádzajú z opatrenia o úveroch na bývanie boli implementované rôznym spôsobom,
 - b) zavedenie jednotného postupu.

3. Platobné služby (PSD 2)

- ✓ **Hodnotenie / Analýza GUI alebo API** rozhraní poskytovateľov platobných služieb za účelom uplatnenia výnimky z povinnosti vytvoriť záložné riešenie podľa nariadenia o silnej autentifikácii „RTS SCA“
 - Analýza funkčného a technického riešenia GUI a API
 - Analýza udeľovania výnimiek
 - Analýza vykazovacích povinností v spojitosti s PSD2.
- ✓ **Diskusie s finančným sektorom** za účelom vzájomnej výmeny informácií a spoločnej prípravy na aplikáciu povinností vyplývajúcich z RTS SCA a súvisiacich pripravovaných usmernení EBA (usmernenie k udeľovaniu výnimiek podľa RT SCA, usmernenie k vykazovaniu štatistických údajov o podvodoch podľa PSD2).
- ✓ **Koordinácia členských štátov prostredníctvom EBA** – EBA odporučila počkať na vydanie usmernenia k výnimkám a neusmerňovať subjekty individuálne (cieľom je predísť tomu, aby subjekty neboli rozdielne informované).

4. RBUZ a Projekt AnaCredit

- **RBUZ - spresnenia v zákone o bankách (novela zákona o riešení krízových situácií „BRRD“)**
- ✓ **§ 38 ods. 9 (k prevádzkovému poriadku):** Tento prevádzkový poriadok registra vydá Národná banka Slovenska jej rozhodnutím, ktoré schvaľuje Banková rada Národnej banky Slovenska.
- ✓ **§ 38 ods. 10 (k SVB a správcovi):** Ak spoločenstvo vlastníkov bytov a nebytových priestorov alebo správca bytového domu na základe zmluvy o výkone správy uzavreli zmluvu o úvere na opravu, rekonštrukciu alebo modernizáciu spoločných častí, spoločných zariadení a príslušenstva bytového domu v mene a na účet vlastníkov bytov a nebytových priestorov v bytovom dome, **banka a pobočka zahraničnej banky takéto údaje o úvere do registra neposkytuje.**
- **Predpisy k RBUZ**
- ✓ **OP NBS č. 10/2018** o registri bankových úverov a záruk s účinnosťou od 30. septembra 2018, okrem § 3 ods. 1 a 2, ktorý nadobúda účinnosť 1. januára 2019,
- ✓ **Pracovný predpis** k prevádzkovému poriadku pre IS RBUZ (pre NBS),
- ✓ **Rozhodnutie NBS** k prevádzkovému poriadku k IS RBUZ (pre banky).

➤ RBUZ verzia 3 – hlavné míľniky

- 2. mája 2018 – sprístupnené testovacie prostredie pre zasielanie kreditných údajov
 - 29. jún – ukončenie akceptačného testovania; relatívne nízka intenzita testovania
 - 17. august – overenie pripravenosti bánk, ktorým sa nepodarilo nahráť ani jeden nástroj, listom predsedom predstavenstva (10 bánk); banky potvrdili pripravenosť a zvýšila sa intenzita testovania
 - individuálne konzultácie pre banky k problematickým prípadom
- 1. október 2018 – začiatok produkčnej prevádzky celého systému RBUZ R3
- október až december 2018 - paralelná prevádzka RBUZ R2 a RBUZ R3
 - **RBUZ R3 je primárny systém**, nejde o testovanie do konca roka

✓ počty žiadostí alebo incidentov

- 2Q 2018: 86
- 3Q 2018: 298
 - riešené priebežne, vyriešených cca 90 %

✓ stav vykazovania k 7. 11. 2018 v porovnaní s RBUZ R2 (bez stav. sporiteľní)

objem expozícií v stĺpcoch

počet dlžníkov v riadkoch

	0-20 %	60-90 %	99-120 %	400%
70-90 %		4	1	
90-100 %	1	2	14	
200%				1

➤ hlavné problémy pri vykazovaní

- dátová kvalita
 - umelé obchádzanie kontrol, nastavovanie reportovaných hodnôt, aby záznam bol prijatý
 - nesprávne reportovanie niektorých atribútov
- centralizované riešenia reportingu pre AnaCredit
 - odlišné požiadavky centrálnych bánk v rôznych krajinách na reportovanie
 - odlišné nastavenia kontrol
- číslovanie zmlúv/nástrojov
 - nejednoznačné ID kontraktu
- nedostatočné testovanie zo strany bánk
- metodické a technické otázky vyplývajúce z nepripravenosti bánk

➤ hlavné problémy v systéme

- problematika zdrojových registrov
 - duplicity pre IČO (napriek snahe o riešenie s MV SR a MS SR); nekvalitné záznamy
- validácie (národné aj ECB)
 - business cases, ktoré sa vymykajú z nastavení kontrol

✓ „ESAs“ (EBA, ESMA, EIOPA):

- nový spoločný orgán dohľadu v oblasti AML/TF pre EBA & ESMA & EIOPA (uvažuje sa o EBA alebo iný orgán),
- zber údajov v tejto oblasti (prostredníctvom RTS/ITS),
- spolupráca orgánov dohľadu (NBS & FSJ) s výborom pre dohľad v oblasti AML/TF.

✓ **Hodnotenie Slovenskej republiky v rámci 5. kola hodnotenia** Výborom Moneyval v oblasti AML/TF. Pôjde o hodnotenie efektivity oblasti AML/TF – kvalitná legislatíva už musí byť samozrejmosťou, bude sa hodnotiť jej efektivita v praxi.

✓ **13. - 14. 11. 2018** - prvé stretnutie s členmi Výboru Moneyval (začiatok 5. kola hodnotenia v oblasti AML/TF, nevyhnutná spolupráca so subjektmi finančného trhu, osobná návšteva členov Výboru Moneyval vo vybraných subjektoch finančného trhu).

6. Oblasť národných volieb a oprávnení

- ✓ **Návrh novely OP NBS k národným voľbám pre inštitúcie podľa nariadenia CRR:**
 - Zásadným prvkom je určenie prahu závažnosti kreditného záväzku po termíne splatnosti tak, aby bol v súlade s návrhom nariadenia (ECB) o vykonaní národnej voľby podľa článku 178 ods. 2 písm. d) CRR, ktoré sa bude uplatňovať **voči významným inštitúciám**.
- ✓ **Na účely zachovania rovnakých podmienok** („level playing field“) sa navrhujú uplatniť rovnaké prahové hodnoty aj pre **menej významné inštitúcie**.
- ✓ **Prah závažnosti kreditného záväzku** po termíne splatnosti sa navrhuje určiť pre retailové expozície ako pozostávajúci z absolútnej zložky (100 eur) a pomernej zložky (1 %), a pre iné ako retailové expozície ako pozostávajúci z absolútnej zložky (500 eur) a pomernej zložky (1 %).
- ✓ **Absolútna zložka** vyjadruje maximálnu sumu pre súčet všetkých súm po termíne splatnosti, ktoré dlžník dlhuje inštitúcií, materskej spoločnosti inštitúcie alebo ktorejkoľvek z jej dcérskych spoločností.
- ✓ **Pomerná zložka** vyjadruje percentuálny podiel odzrkadľujúci sumu kreditného záväzku po termíne splatnosti, vo vzťahu k celkovej sume všetkých súvahových expozícií voči danému dlžníkovi inštitúcie, materskej spoločnosti inštitúcie alebo ktorejkoľvek z jej dcérskych spoločností, s výnimkou kapitálových expozícií.
- ✓ V návrhu nariadenia ECB sa uvádza účinnosť od 31. decembra 2020, preto **sa účinnosť novely OP NBS navrhuje od 31. decembra 2020**.

7. Aktuálne legislatívne iniciatívy na úrovni EÚ

➤ Aktuálny prehľad pripravovanej legislatívy EÚ:

- ✓ Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o **emisii krytých dlhopisov a verejnom dohl'ade** nad krytými dlhopismi.
- ✓ Návrh smernice o **správcoch úverov, nákupcoch úverov a vymáhaní kolaterálu**.
- ✓ Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o zmene nariadenia (EÚ) č. 575/2013, pokiaľ ide o **minimálne krytie strát pri problémových expozíciách (backstop)**.
- ✓ Návrh **nariadenia/smernice CRR/CRD V** (LC, NSFR, požiadavky na vlastné zdroje a vysoko-kvalitné aktíva, kreditné riziko protistrany, trhové riziko, expozície voči centrálnym protistranám, expozície voči podnikom kolektívneho investovania a pod.
- ✓ Návrh **nariadenia ESAs** (EBA ako orgán dohľadu AML/TF).
- ✓ Návrh **EDIS** (III. pilier bankovej únie, začatie pokračujúcich diskusií).

8. MREL – aktuálny stav a očakávaný vývoj

A 3. september 2016

Vykonávací predpis k MREL zverejnený v Úradnom vestníku EÚ

C Q3 2017

SRB schválila metodiku pre MREL na konsolidovanom základe pre EA materské spoločnosti na úrovni únie

E Q4 2018

SRB schváli aktualizovanú metodiku pre MREL na konsolidovanom základe pre EA materské spoločnosti a metodiku pre MREL na individuálnom základe pre dcérske spoločnosti

B 26. november 2016

EK zverejnila návrh dvoch noviel BRRD

D Q1-Q2 2018

SRB určila MREL EA materským spoločnostiam na konsolidovanom základe

F Q2-Q3 2019

SRB prehodnotí / určí MREL na konsolidovanom základe pre EA materské spoločnosti a určí MREL na individuálnom základe EA dcérskym spoločnostiam

Regulácia/Metodiky (Policy)

A Delegované nariadenie Komisie (EÚ) 2016/1450.

B Novela 1: spoločná definícia nového podriadeného MREL nástroja (platnosť v SR od 1.1.2019) Novela 2: zosúladenie MREL s TLAC (prebiehajú trialógy, predpokladané prijatie najskôr Q4 2018).

C, E Metodiky interpretujú BRRD a delegované nariadenie.

Implementácia metodík

D, F Komunikácia SRB s materskou spoločnosťou na úrovni únie a jej dcérskymi spoločnosťami v priamej pôsobnosti SRB.

❖ ESMA note

❖ Legislatíva, ktorá požaduje LEI

Právny rámec	Osoby, za ktoré sa má vykazovať LEI
EMIR	Protistrany derivátových obchodov, CCP, zúčtovací členovia
MiFID 2 / MiFIR	O. C. P. (vrátane bánk a niektorých správcovských spoločností) Klienti (právnické osoby) Obchodné miesta, poskytovatelia dátových služieb
MAR	Emitenti, osoby nahlasujúce podozrivé transakcie
CRR	Úverové a finančné inštitúcie
AIFMD	Fondy a Správcovia fondov
Solvency II	Penzijné fondy a Poist'ovne
CSDR	Centrálne depozitáre a účastníci CSD
Transparency Directive	Emitenti nástrojov prijatých na regulovanom trhu
SFTR	Protistrany
Prospektové nariadenie	Emitenti
CRAR	CRA a spoločnosti hodnotené ratingovou agentúrou

❖ Hlavný problém – reportujúce osoby majú zabezpečiť LEI od svojich klientov / protistrán

❖ Povinnosti účastníkov finančného trhu

- ✓ Požiadat' o pridelenie LEI niektorú LOU (*napr. CDCP SR, a.s.*)
<https://www.gleif.org/en/about-lei/get-an-lei-find-lei-issuing-organizations>
<https://www.cdc.sk/lei/informacie-o-lei/ako-poziadat-a-spravovat-lei-v-cdcp/>
- ✓ Pravidelne aktualizovať údaje o spoločnosti (*pri zmene, minimálne však raz ročne*)
- ✓ Platiť poplatky stanovené miestnou prevádzkovou jednotkou - LOU (*poplatok za pridelenie LEI, poplatok za správu*)
- ✓ Kontrolovať správnosť údajov (*v prípade nesprávnych údajov, oznámiť chyby centrálnej prevádzkovej jednotke - GLEIF, alebo spravujúcu LOU*) <https://www.gleif.org/en/lei-data/challenge-lei-data>
- ✓ Nastaviť v IT systémoch možnosť uviesť LEI
- ✓ Uvádzať aktualizovaný LEI v hláseniach do NBS, EBA, ESMA, EIOPA
- ✓ Použitie LEI pre regulačné účely: <https://www.gleif.org/en/lei-solutions/regulatory-use-of-the-lei>
- ✓ Reportujúce osoby majú zabezpečiť LEI od svojich klientov / protistrán **pred** uzavretím obchodu – „No LEI, no trade“

❖ Legislatíva

- ❖ Novela zákona o cenných papieroch v rámci novely BRRD, ktorá bola zameraná na doplnenie transpozície MiFID II do slovenskej legislatívy, predovšetkým na zavedenie režimu odbornej spôsobilosti pre zamestnancov obchodníkov a bánk na úrovni finančných agentov v sektore kapitálového trhu – stredný stupeň odbornej spôsobilosti.

❖ ESMA

- ❖ Riešenie problémov s identifikáciou systematických internalizátorov.
- ❖ Aplikácia rozhodnutí o product intervention podľa čl. 40 a 41 MiFIR – zákaz predaja neprofesionálnym klientom binárnych opcií a obmedzenie predaja rozdielových zmlúv neprofesionálnym klientom.
- ❖ *Nové guidelines „Usmernenia o určitých aspektoch požiadaviek na vhodnosť podľa smernice MiFID II“*
 - ❖ posudzovanie vhodnosti konkrétneho typu finančného nástroja, investičnej služby alebo vedľajšej služby vo vzťahu ku klientovi v súvislosti s poskytovaním investičného poradenstva alebo investičnej služby riadenie portfólia,
 - ❖ cieľ: zabezpečenie spoločného, jednotného a dôsledného uplatňovania článku 25. ods. 2 smernice MiFID II a článkov 54 a 55 delegovaného nariadenia Komisie (EÚ) 2017/565.
- ❖ Priebežná aktualizácia Q&As v oblasti investor protection, market structure a transparency. Je to živý dokument, je potrebné, aby boli informácie z týchto dokumentov pravidelne obnovované, pretože NBS pri vykonávaní dohľadu prihliada na výklad poskytnutý ESMA prostredníctvom Q&As.

11. MiFID II/MiFIR

Režim systematického internalizátora (SI)

➤ V zmysle článku 4 ods. 1 bod 20 smernice 2014/65/EÚ

1) Investičná spoločnosť sa považuje za systematického internalizátora, ak:

- **organizovane, často, systematicky**
- **významne**

obchoduje na vlastný účet vykonávaním pokynov klientov mimo regulovaného trhu, MTF, alebo OTF bez toho, že by prevádzkovala multilaterálny systém.

Vymedzenie systematického internalizátora sa uplatňuje iba v tom prípade, ak sa prekročia oba stanovené limity.

2) Investičná spoločnosť si môže režim systematického internalizátora zvoliť.

- Početnosť a systematickosť sa meria na základe počtu mimoburzových obchodov s finančným nástrojom, ktoré uskutoční investičná spoločnosť na vlastný účet vykonávaním pokynov klientov.
- Významnosť sa určuje na základe objemu mimoburzových obchodov, ktoré uskutoční investičná spoločnosť vo vzťahu:
 - buď k celkovému objemu obchodov investičnej spoločnosti s konkrétnym finančným nástrojom,
 - alebo k celkovému objemu obchodov s konkrétnym finančným nástrojom v Únii.

11. MiFID II/MiFIR Vyhodnotenie režimu SI

- Vyhodnotenie prekročenia oboch stanovených limitov pre početnosť, systematickosť a významnosť posudzuje investičná spoločnosť samostatne. Vyhodnotenie sa realizuje štvrťročne na základe údajov za posledných šesť mesiacov. Lehota posúdenia začína prvým dňom mesiacov január, apríl, júl a október.
- Vyhodnotenie údajov vo vzťahu k Únii zverejňuje Európsky orgán pre cenné papiere a trhy ESMA na svojej webovej stránke.
- **Aktuálne sú dostupné údaje za kapitálové nástroje a dlhopisy za obdobie 3.1.2018 – 30.6.2018.** Údaje za ostatné nástroje budú zverejnené až k 1.2.2019 za obdobie 1.7.2018 – 31.12.2018.
<https://www.esma.europa.eu/data-systematic-internaliser-calculations>
- Investičná spoločnosť je povinná uplatnenie režimu systematického internalizátora oznámiť NBS.
- Investičná spoločnosť je tiež povinná oznámiť NBS zmenu režimu voči predchádzajúcemu hodnotiacemu obdobiu. Ak neexistuje žiadna zmena v režime systematického internalizátora z jedného hodnotiaceho obdobia k druhému hodnotiacemu obdobiu, investičná spoločnosť nemusí o tom informovať NBS.

- Podľa článku 9 ods. 1 nariadenia č. 909/2014 (CSDR) **internalizátori vyrovnania** štvrťročne oznamujú príslušným orgánom (NBS) **údaje o transakciách** s cennými papiermi, ktoré vyrovnali mimo systémov vyrovnania transakcií s cennými papiermi;
- Príslušné orgány bezodkladne postúpia informácie orgánu ESMA a informujú ho o každom potenciálnom riziku vyplývajúcom z príslušného spôsobu vyrovnania;
- „**Internalizátor vyrovnania**“ je každá inštitúcia, ktorej bolo udelené povolenie v súlade so smernicou 2013/36/EÚ (banky) alebo smernicou 2014/65/EÚ (OCP), ktorá vykonáva prevodné príkazy inak, ako prostredníctvom systému vyrovnania transakcií s cennými papiermi;
- Internalizátori vyrovnania sú **účastníci centrálnych depozitárov a finančné inštitúcie**, ktoré vedú účty majiteľov na nižších úrovniach vedenia účtov;
- **Delegované nariadenie komisie (EÚ) č. 2017/391** špecifikuje obsah oznámení o internalizovanom vyrovnaní, **vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) č. 2017/393** stanovuje vzory a postupy pre oznamovanie;
- Delegované a vykonávacie nariadenia komisie nadobúdajú účinnosť 10. marca 2019, prvá správa sa predkladá do 10 pracovných dní od konca prvého kvartálu nasledujúceho po 10. marci 2019 – t.j. 12. júla 2019;
- Spôsob zasielania údajov (prostredníctvom ŠZP) o internalizovanom vyrovnaní bude určený opatrením NBS. V súčasnosti prebieha legislatívny proces novely opatrenia (vyhodnotenie pripomienok z MPK), ktorým sa doplní **opatrenie NBS č. 13/2014**;
- NBS pred začatím legislatívneho procesu informovala príslušné asociácie, SBA a AOCP, o vzniku tejto povinnosti a spôsobe zasielania predmetných údajov.

13. Emitenti: ESEF (European Single Electronic Format)

- Na základe čl. 4 ods. 7 smernice 2004/109/ES o transparentnosti naposledy zmenenej a doplnenej smernicou 2013/50/EÚ je ESMA povinná vypracovať návrh regulačných technických predpisov (RTS), v ktorých sa špecifikuje jednotný elektronický formát vykazovania, v ktorých by emitenti, ktorých cenné papiere sú prijaté na obchodovanie na regulovanom trhu mali vypracovávať svoje ročné finančné správy (RFS).
- V decembri 2017 ESMA predložila záverečnú správu k ESEF spolu s návrhom delegovaného nariadenia na schválenie Európskej Komisii, uskutočnili sa zmeny v návrhu, ktoré pravdepodobne spôsobia predĺženie lehoty na predkladanie pripomienok zo strany EP a Rady, a z tohto dôvodu budú RTS zverejnené najneskôr v druhom štvrtroku 2019.
- Jednotný elektronický formát vykazovania sa bude týkať RFS za účtovné obdobie od 1. januára 2020 a nasledujúce.
- Podľa návrhu RTS:
 - všetky RFS sa majú pripravovať v XHTML formáte,
 - ak RFS obsahuje konsolidované účtovné závierky podľa IFRS, tieto musia byť označené značkami XBRL, ktoré musia byť vložené do dokumentu XHTML pomocou technológie Inline XBRL.
- Zavedením formátu XBRL sa má zaistiť ľahšia dostupnosť, analyzovateľnosť a porovnateľnosť RFS.

- Apríl 2017 – vydala Národná banka Slovenska stanovisko k niektorým otázkam týkajúcim sa propagácie ceny úverových produktov (predchádzala tomu diskusia s SBA).
- Následne bol poskytnutý viac ako rok na adaptáciu, pričom NBS situáciu monitorovala a jednotlivým bankám posielala len upozornenia na konkrétne nedostatky v reklamách.
- Júl 2018 – seminár na SBA, kde NBS zhrnula všetky svoje doterajšie pozorovania a osobitne upozornila na to, že ak sa nedostatky budú v jesenných kampaniach opakovať, bude viesť sankčné konania.

(osobitne NBS zdôrazňovala, že je potrebné sa sústrediť na zákonné požiadavky na spôsob zverejňovania reprezentatívneho príkladu pri propagácii ceny úveru).

Ďakujeme za pozornost'